

ชื่อวิทยานิพนธ์ สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท 1 ของสมาชิกผู้ร่วมโครงการแปลงขยายพันธุ์ของ
 ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ในอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย นายวิรุจน์ ทาคี **ปริญญา** ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต(ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1)รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง (2)รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกร (2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท 1 (3) ทักษะของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการแปลงขยายพันธุ์ ต่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท 1 (4) สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ชัยนาท 1 และ(5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรผู้ร่วมโครงการแปลงขยายพันธุ์ ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ชัยนาท 1 ในตำบลนอกอก บ่อปลาทอง ตะขบ ตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ฤดูเก็บ ปี2549 จำนวน 82 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีสำมะโนประชา สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการวิเคราะห์ใช้สถิติการทดสอบไค-สแควร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.83 ปี สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.29 คน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ มีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 29.84 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.43 คน จำนวนแรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 1.51 คน มีรายได้รวมต่อปี พ.ศ. 2548 เฉลี่ย 132,043.60 บาท มีหนี้สิน เฉลี่ย 104,191.40 บาท มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 22.84 ไร่ จำหน่ายผลผลิตปี พ.ศ. 2548 ได้ราคาเฉลี่ย 6.30 บาท เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้พื้นฐานระดับสูง โดยได้รับความรู้จากแหล่งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ชัยนาท 1 จากเจ้าหน้าที่จากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ทักษะของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการแปลงขยายพันธุ์มากที่สุดคือมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ชุมชน น้อยสุดคือได้รับการยอมรับจากชุมชน เศรษฐกิจในครอบครัวมั่นคง เกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวก่อน พ.ศ. 2536 ทั้งหมดเคยรับการอบรม เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ปลูกเฉลี่ย 19.28 กิโลกรัมต่อไร่ ทั้งหมดปลูกข้าวโดยวิธีการหว่าน น้ำตม ส่วนใหญ่ปลูกระหว่าง วันที่ 11-20 กุมภาพันธ์ อายุข้าวที่เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 127.06 วัน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ซื้อคืนเฉลี่ยต่อไร่ 460.94 กิโลกรัม ปัญหาที่พบมากเกษตรกรมีปัญหาร่องพื้นที่ทำแปลงขยายพันธุ์มีข้าวเรือและพันธุ์ปนมาก เกษตรกรมีข้อเสนอแนะคือใช้ระบบกลุ่มช่วยในการตรวจ คัดลอนพันธุ์ปน ควบคุมการใช้รถเกี่ยวหวดในการเก็บเกี่ยว และใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมาปลูกเพื่อปรับสภาพพื้นที่ วางแผนการปลูกให้มีการเหลื่อมวันปลูกเพื่อให้ข้าวสุกแก่ไม่พร้อมกัน ชำระเงินค่าเมล็ดพันธุ์ให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวหลังจากจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และจัดตั้งกองทุนกลุ่ม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับสภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท 1 ได้แก่ระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงาน พื้นที่ถือครอง

คำสำคัญ สภาพการผลิต ข้าวชัยนาท 1 จังหวัดนครราชสีมา

Thesis title: Situations of Chainat 1 Rice Seed Production by the Seed Expansion Project Members of Nakhon Ratchasima Rice Seed Center in Pak Thongchai District, Nakhon Ratchasima Province

Researcher: Mr. Wiruj Thadee; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; (2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) socio-economics of members of Nakhon Ratchasima rice seed center 2) basic of Chainat 1 rice seed production knowledge 3) the attitude of members of Nakhon Ratchasima rice seed center for Chainat 1 rice seed production 4) situations of Chainat 1 rice seed production and 5) problems and suggestions of farmer.

The populations for this study were 82 Chainat 1 rice seed production by seed expansion project members of Nakhon Ratchasima rice seed center in Nokork, Borplathong, Takhob and Takhu sub-district in Pak Thongchai district, Nakhon Ratchasima province on dry season 2006. The research instrument was a structured interview and collected data by census. The statistics used for research data analysis were frequencies, percentage, arithmetic mean, standard deviation, minimum, maximum, ranking and Chi-square analysis by using computerized program.

This research found that 1) most of farmers were male with age average 50.83 years old, married, their has household 4.29 peoples, graduated with primary education, paddy experiences average 29.84 years old, the farm workers in household 2.43 peoples, the farm worker average 1.51 peoples, the incomes average in 2548 were 132,043.60 Baht, the debt average 104,191.40 Baht, ownership of land average 22.84 rai and production price in 2548 average 6.30 Baht. 2) The basic knowledge of all farmers were high level, received form official of Nakhon Ratchasima rice Seed center. 3) The most attitudes were pride on being of seed production to community. The acceptance of community was the least level, the family's economy was stable. Farmers have begun to product seed before 2536. All farmers were used to be trained. They used seed 19.28 kilograms per rai, in average and planted by wet sowing. Most planting date were on 11-20 February. The harvesting time average 127 days, yield average 460.94 kilograms per rai. The primary problem was rogues in seed area. Suggestions were found that inspecting and rouging by using group system, controlling combine-harvesters and using rice seed of rice seed center. Should plan planting date to harvest in different time. They want to pay the seed cost after receiving seed and had group foundation. The hypothesis found that the socio-economic such as graduated, paddy experience and ownership of land were correlated with situations of Chainat 1 Rice Seed Production.

Keywords: Situations of production, Chainat 1 rice seed, Nakhon Ratchasima province